

1-DARS

THE ALPHABET AND PHONETICS (Alifbo va Fonetika)

Ingliz tili alifbosida 26ta harf bo`lib, ularni 44ta tovush ifodalaydi.

Alphabet Pronunciation

A	B	C	D	E
[eɪ]	[bi:]	[si:]	[di:]	[i:]
F	G	H	I	J
[ef]	[dʒi:]	[eɪtʃ]	[aɪ]	[dʒeɪ]
K	L	M	N	O
[keɪ]	[el]	[em]	[en]	[əʊ]
P	Q	R	S	T
[pi:]	[kju:]	[a:]	[es]	[ti:]
U	V	W		
[ju:]	[vi:]	['dʌbəlju:]		
X	Y	Z		
[eks]	[waɪ]	[zed / zi:]		

EnglishClub.com

Ingliz tili boshqa tillardan shu har bir harflari turlicha o`qilishi bilan farq qiladi. Misol bizning o`zbek tilimizda alifboda qanday bo`lsa shunday o`qilsa, ingliz tilida aksincha.

Endi sizlarda savol tug`ilishi mumkin. Nega yuqoridagi alifbo harflari yonida belgilar mavjud? Bu belgilar ingliz tilida 'IPA', ya'ni **International Phonetic Alphabet**. O`zbekchasiga Xalqaro Fonetik Alifbo degani. Ko`pchilik o`qituvchilar buni transkripsiya deb ham atashadi.

IPA nechta va qanday tovushlardan tashkil topgan?

IPA 3xil turga bo`linadi bular 'Vowels' unlilar, 'Diphthongs' diftonglar va 'Consonants' undoshlar dan iborat. Shunda umumiy 44ta tovushdan tashkil topgan

VOWELS	monophthongs				diphthongs		Phonemic Chart voiced unvoiced	
	i:	ɪ	ʊ	u:	ɪə	eɪ		
	sheep	ship	good	shoot	here	wait		
	e	ə	ɜ:	ɔ:	ʊə	ɔɪ		
	bed	teacher	bird	door	tourist	boy	əʊ	show
	æ	ʌ	ɑ:	ɒ	eə	aɪ	aʊ	
	cat	up	far	on	hair	my	cow	
CONSONANTS	p	b	t	d	tʃ	dʒ	k	g
	pea	boat	tea	dog	cheese	June	car	go
	f	v	θ	ð	s	z	ʃ	ʒ
	fly	video	think	this	see	zoo	shall	television
	m	n	ŋ	h	l	r	w	j
	man	now	sing	hat	love	red	wet	yes

The 44 phonemes of Received Pronunciation based on the popular Adrian Underhill layout

adapted by EnglishClub.com

Undosh harf tovushlar ikkiga bo`linadi.

Jaransiz – p,f,t,c,k,s,q,h,x

Jarangli – b,d,g,l,m,n,z,v,w,j

Ingliz tilida harflarni to`g`ri o`qishni o`rganish uchun ochiq bo`g`in va yopiq bo`g`inni tushinib olishimiz va o`qib mashq qilishimiz kerak.

Ochiq bo`g`inli so`zlar

Ochiq bo`g`inli so`zlar deb oxiri unli harf bilan tugaydigan bo`g`inlarga aytiladi. Ochiq bo`g`inda unli harf doim alifbodagidek o`qiladi. 2 va undan ortiq unli harflar so`zda uchrab oxiri 'e' bilan tugasa 'e'ni tushirib yuborib talafuz qilinadi va oxiridagi 'e' o`qilmaydi.

A [ei]	O [ou]	U [ju:]	E [i:]	I [ai]
Late [leit]	Go [gou]	Tube [tju:b]	Be [bi:]	Tie [tai]
Make [meik]	Nose [nouz]	Mute [mju:t]	See [si:]	Pie [pai]
Game [geim]	Stone [stoun]	Use [ju:s]	Tree [tri:]	Time [taim]
Take [teik]	Bone [boun]	Cube [kju:b]		Like [laik]

Yopiq bo`g`inli so`zlar

Oxiri 'r' harfidan tashqari har qanday undosh bilan tugaydigan bo`g`inga yopiq bo`g`in deyiladi. Yopiq bo`g`inda unlilar qisqa tovushlar bilan o`qiladi.

A [ae]	O [o]	U[A]	E[e]	I[i]
bad [baed]	hot [hot]	bus [bAs]	pen [pen]	fit [fit]
bag [baeg]	dot [dot]	fun [fAn]	ten[ten]	ill [ill]
land [laend]	Doll [doll]	club [clAb]	send[send]	tin [tin]
sand [saend]	Spot [spot]	up[kAp]	red[red]	silk [silk]

Endi barcha harflarni qanday o`qilishini ko`rib chiqamiz.

1)Aa harfi ochiq bo`g`inli so`zlarda (ei) deb o`qiladi

Masalan: Table – [teibl] stol

Yopiq bo`g`inli so`zlarda **Aa** harfi [ae] o`qiladi. Masalan: Bat – [Baet] ko`rshapalak

Aa harfi Ikkita 'LL' harfidan oldin kelsa [o] deb o`qiladi

2) Cc harfi **A,U,O** unli harflaridan oldin kelsa [k] o`qiladi. Masalan Cat – [kaet]

E,I,Y harflaridan oldin kelsa [S] o`qiladi. Masalan city – [sity] shahar

H harfi bilan kelsa [ch] deb o`qiladi. Masalan chest – sandiq

3) E harfi ochiq bo`g`inli so`zlarda [i] deb o`qiladi. Masalan: Peace [pi:s] tinchlik

Yopiq bo`g`inli so`zlarda [e] deb o`qiladi. Masalan: pen – ruchka

Unli harflardan oldin kelsa, cho`zilgan [i:] o`qiladi va unli harf o`qilmaydi. Masalan: People [Pi:pl] odamlar

4)Gg harfi A,U,O harflaridan oldin kelsa [g] o`qiladi. Masalan: game – [geim] o`yin

E,I,Y harflaridan oldin kelsa {dj} deb o`qiladi. Masalan generous [djeners]

5) li harfi ochiq bo`g`inli so`zlarda [ai] deb o`qiladi. Fine – [fain] yaxshi

Yopiq bo`g`inli so`zlarda [i] deb talafuz qilinadi. Masalan pin [pin] – to`g`nog`ich

6) Oo harfi ochiq bo`g`inli so`zlarda [ou] deb talafuz qilinadi. Masalan: nose [nouz] burun

Yopiq bo`g`inli so`zlarda [o] deb o`qiladi. Masalan: port [po:t] bandargoh

Agar ikkita **oo** ketma ket kelsa, cho`zilgan [u:] o`qiladi. Masalan: spoon [spu:n] qoshiq.

7) Uu harfi ochiq bo`g`inli so`zlarda [yu] deb o`qiladi. Masalan: mute [myut] soqov

Yopiq bo`g`inli so`zlarda [u] yoki [ʌ] deb o`qiladi. Masalan: put [put] qo`ymoq

Cup [kap] chashka

8) Ww harfi doim [v] deb o`qiladi faqat which, what kabi so`zlarda [uv] deb o`qiladi

9) Xx harfi so`zning boshida va oxirida kelsa [ks] deb o`qiladi. Masalan: Fox – [foks] tulki

Box – [boks] quticha excite [eksait] hayajonlanmoq. Agar so`zning boshida kelsa [z] deb o`qiladi. Masalan: Xerox [zeroks]

10) Yy harfi so`zning o`rtasida va boshida kelsa [y] deb o`qiladi. Masalan: year [yea:] yil

So`zning oxirida kelsa [i] yoki [ay] deb o`qiladi. Masalan: Happy – [Happi]

Harf birikmalari

Th – [θ] Three – [θri:] 3raqami

Th - [ð] This [ðis] bu

Ph – [f] Phone [foun] - telefon

Ture – [che] picture [pikche] surat

Ight – [ayt] Night [Nait]

1-darsga oid yangi so`zlar. Ularni yod oling.

1.	Table – [teibl] stol	13.	game – [geim] o`yin
2.	Bat – [Baet] ko`rshapalak	14.	generous [djeners] – saxiy,
3.	Cat – [kaet] mushuk	15.	odatdagidan katta
4.	city – [sity] shahar	16.	Fine – [fain] yaxshi
5.	chest – sandiq	17.	pin [pin] – to`g`nog`ich
6.	Peace [pi:s] tinchlik	18.	nose [nouz] burun
7.	pen – ruchka	19.	port [po:t] bandargoh
8.	People [Pi:pl] odamlar	20.	spoon [spu:n] qoshiq.
9.	Fox – [foks] tulki	21.	mute [myut] soqov
10.	Box – [boks] quticha	22.	put [put] qo`ymoq
11.	excite [eksait] hayajonlanmoq	23.	Cup [kap] chashka
12.	Happy – [Happi] Baxtli, baxtiyor	24.	year [yea:] yil

Quyidagi alifboning har bir harfi bilan birga kelgan soʻzlarni yod oling.

apple

A A

a a

ball

B B

b b

cat

C C

c c

doll

D D

d d

egg

E E

e e

fat

F F

f f

glass

G G

g g

hat

H H

h h

Indian

I I

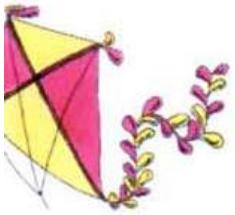
i i

jam

J J

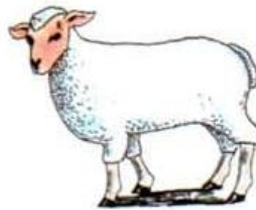
j j

kite

K K

k k

lamb

L L

l l

man

M M

m m

nurse

N N

n n

onion

O O

o o

purse

P P

p p

queen

Q Q

q q

rain

R R

r r

star

S S

s s

train

T T

t t

umbrella

U U

u u

van

V V

v v

watch

W W

w w

box

X X

x x

yacht

Y Y

y y

zoo

Z Z

z z